

مستقل شجره

اصول، تاریخچه و راه‌های دستیابی به مقاتل

www.ketab.ir

تألیف: نجم‌الدین طبسی

| تحقیق، حمیدرضا بیگدلو و حسن بلقان آبادی |

مقتل شناسی (اصول، تاریخچه و راه های دستیابی به مقاتل)

نجم الدین طیبی

انتشارات دلیل ما

تحقیق: حمیدرضا بیگدلو، حسن بلقان آبادی

طراح و مدیر هنری: محمد اهوز

چاپ اول: بهار ۱۴۰۳

تیراژ: ۶۰۰ نسخه

چاپ: نگین

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۴۴۲ - ۳۷۰ - ۰

تلفن و نمابر: ۳۷۷۴۴۹۸۸ - ۳۷۷۳۳۴۱۳ (+۹۸۲۵)

دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه ششم، واحد ۶۱۲ و ۶۱۳
(ارتباط با ما) Info@dalilema.ir | www.dalilema.ir (خرید آنلاین)

مراکز پخش

قم - خیابان معلم - مجتمع ناشران - طبقه B - واحد ۴۴ | تلفن: ۳۷۷۴۴۹۸۸ و ۳۷۷۳۳۴۱۳
قم - خیابان صفائیه - رویروی کوچه ۳۸ - پلاک ۷۵۹ | تلفن: ۳۷۷۳۷۰۰۱ و ۳۷۷۳۷۰۱۱
تهران - خیابان انقلا ب - خیابان فخررازی - پلاک ۶۱ | تلفن: ۶۶۴۶۴۱۴۱
مشهد - چهارراه شهداء - کوچه شهید خوراکیان - مجتمع گنجینه کتاب - طبقه اول | تلفن: ۳۲۲۳۷۱۱۳-۵

انتشارات دلیل ما
www.dalilema.ir

مرکز نشر و پخش کتب معارف اهل بیت
۹ سال ناشر نمونه و برگزیده کشوری
با تولید بیش از ۱۰۰۰ عنوان کتاب

مرشده	عربی: نجم الدین، ۱۳۳۴ -
عنوان و نام پدیدآور	عنوان و نام پدیدآور: Tabasi, Najm al-Din
پانداخت	مقتل شناسی، اصول، تاریخچه و راه های دستیابی به مقاتل / تألیف نجم الدین طیبی؛ تحقیق حمیدرضا بیگدلو، حسن بلقان آبادی
پانداخت	مشخصات نشر: تهران، دلیل ما، ۱۴۰۳ -
عنوان دیگر	مشخصات ظاهری: ۳۸۰ ص -
موضوع	شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۴۴۲ - ۳۷۰ - ۰
موضوع	وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع	کتابنامه: [۳۳۲] - [۳۳۳] همچنین به صورت زیر نویس.
موضوع	نماینده:
موضوع	اصول، تاریخچه و راه های دستیابی به مقاتل.
موضوع	مقتل نویسی
موضوع	Historiography -- Karbala (Iraq, Battle of, ۶۸۰ - - Sources -- Karbala, Battle of, Karbala, Iraq, 680 - -
موضوع	موضوع: Karbala, Battle of, Karbala, Iraq, 680 - -
شماره افزوده	یگانو، حمیدرضا، ۱۶۶۸ -
شماره افزوده	بلقان آبادی، حسن، ۱۳۵۵ -
رده بندی کنگره	BP ۴۱ / ۵۰
رده بندی کنگره	۳۷۷ / ۵۵۲۳
شماره کتابشناسی ملی	۶۴۴۳۸۱۰

۱۵	مقدمه مؤلف.....
۱۷	مقدمه محقق.....
۲۵	مقدمه فصل اول.....
۲۶	تعریف مقتل.....
۲۶	أ. شیوه مبارزه با مقتل.....
۲۷	ب. شیوه عرفان و تصوّف.....
۳۰	ج. شیوه مقدس مآبی.....
۳۲	د. شیوه تطهیر قاتل.....
۳۳	سرمايه مغفول شيعه.....
۳۵	اثرات فرازمانی خون سیدالشهدا.....
۳۵	أ. مرزبندی میان اسلام راستین با دروغین.....
۳۷	ب. از میان بردن حکومت امویان.....
۳۹	ج. ایجاد روحیه ظلم ستیزی.....
۴۴	د. وحدت قیام حسینی و مهدوی.....
۴۶	آغاز مقتل خوانی از عاشورا.....
۴۸	عزاداری در کوفه.....
۴۸	خطبه حضرت زینب <small>علیها السلام</small>
۴۹	خطبه حضرت ام کلثوم <small>علیها السلام</small>
۵۱	خطبه امام سجاد <small>علیه السلام</small>
۵۲	عزاداری در شام.....
۵۶	مقتل خوانی هدفمند.....
۵۸	ادامه مقتل خوانی در عصر ائمه <small>علیهم السلام</small>
۵۸	ترویج مقتل خوانی توسط امام صادق <small>علیه السلام</small>

- ۶۵ اهمیت مقتل حضرت زهرا علیها السلام و سیدالشهداء علیه السلام
- ۶۵ مقتل امام حسین علیه السلام
- ۶۶ مقتل حضرت زهرا علیها السلام
- ۶۶ نکته اول: عاشورا نتیجه و خروجی سقیفه
- ۶۷ نکته دوم: روز قتل پیامبر خدا صلی الله علیه و آله
- ۷۲ افشای نامه تاریخی
- ۷۳ منبع نامه تاریخی
- ۷۴ نکته اول: واکنش عبدالله بن عمر پس از عاشورا
- ۷۶ نکته دوم: نامه عمر بن خطاب به معاویه بن ابی سفیان
- ۷۸ نکته سوم: کودتای سقیفه
- ۸۲ نکته چهارم: حمله به خانه وحی
- ۸۵ نکته پنجم: چگونگی بیعت
- ۸۷ نکته ششم: جنایات شجره خبیثه
- ۸۸ نکته هفتم: راه و رسم سلطنت و پادشاهی
- ۹۰ مقدمه فصل دوم
- ۹۱ راه اول: امامان معصوم حاضر در کربلا
- ۹۱ چند نمونه از راه اول
- ۹۵ راه دوم: افراد قریب به عصمت
- ۹۸ نمونه‌ای از راه دوم
- ۹۹ راه سوم: فرزندان و منسوبان اهل بیت علیهم السلام
- ۱۰۰ چند نمونه از راه سوم
- ۱۰۳ راه چهارم: خبرنگاران دشمن
- ۱۰۴ چند نمونه از راه چهارم
- ۱۰۹ راه پنجم: معصومین دیگر
- ۱۰۹ ا. روایات مقتل
- ۱۲۲ ب. زیارت نامه‌های مقتل
- ۱۲۷ ج. زیارت ناحیه مقدسه
- ۱۲۷ زیارت اول: زیارت شهدا
- ۱۳۱ زیارت دوم: زیارت ناحیه مقدسه

۱۳۶	راه ششم: مشاهده و اعترافات دشمن
۱۳۸	راه هفتم: مشاهدات عینی برخی افراد
۱۴۷	مقدمه فصل سوم
۱۴۸	بررسی عوامل مخفی کردن حقایق تاریخی
۱۴۹	عامل اول: اصالت بخشی به حکومت
۱۵۶	ناسزاگویی به شیعیان
۱۵۷	عامل دوم: ترس از طغیان مردم و آشکار شدن حقایق تاریخ اسلام
۱۵۸	قضاوت‌های غیرمنصفانه در تاریخ اسلام
۱۵۸	کتاب اول: تاریخ طبری و قضاوت‌های او
۱۶۰	نمونه اول: نامه محمد بن ابی بکر به معاویه و پاسخ معاویه
۱۶۲	نمونه دوم: قیام مسلمانان علیه عثمان
۱۶۴	نمونه سوم: جسارت عمر بن رسول الله ﷺ
۱۶۹	نمونه چهارم: تبعید ابوذر
۱۷۰	نمونه پنجم: بیعت با ابوبکر
۱۷۱	نمونه ششم: ترور سعد بن عباد به دستور عمر
۱۷۳	کتاب دوم: سیر أعلام النبلاء و قضاوت‌های غیر عادلانه ذهبی
۱۷۶	۱. عبیدالله بن زیاد
۱۷۷	نکته اول: تناقض مبانی
۱۷۸	نکته دوم: لعن نکردن ابن زیاد
۱۷۹	نکته سوم: خباثت ابن زیاد
۱۸۰	نکته چهارم: نامه مرموز
۱۸۲	نکته پنجم: جنایت بی سابقه
۱۸۴	نکته ششم: وصیت پیامبر ﷺ
۱۸۷	۲. مختار ثقفی
۱۸۸	نکته اول: تناقض گویی
۱۸۸	نکته دوم: علت واقعی تبعید مختار
۱۹۰	نکته سوم: منشأ لقب کذاب
۱۹۱	نکته چهارم: اذن قیام
۱۹۳	نکته پنجم: دعای خیر محمد بن حنفیه در حق مختار

- نکته ششم: شبهات پیرامون مختار ۱۹۴
- نکته هفتم: عاقبت مختار ۱۹۶
- نکته هشتم: دیدگاههای عالمان شیعه پیرامون مختار ثقفی ۱۹۸
- نکته نهم: هدف قیام مختار ۲۰۲
- نکته دهم: شهادت همسر مختار ۲۰۳
- نکته یازدهم: قیام توابین ۲۰۵
- عامل سوم: وجود عالمان طاغوتی و جیره خواران سلاطین ۲۰۷
- نمونه اول: توجیه بدتر از گناه ۲۰۸
- نمونه دوم: عدم جواز لعن ۲۰۹
- نمونه سوم: اهمیت راهبردی معاویه ۲۰۹
- لعن بر یزید ۲۱۰
- نکته اول: موضع گیری علمای عامه ضد یزید ۲۱۰
- نکته دوم: آگاهی و رضایت یزید از جنایت کربلا ۲۱۴
- عامل چهارم: تفکر باطل مبنی بر تقوی و تطهر تمام صحابه ۲۱۸
- نکته اول: قاعده جرح و تعدیل عامه ۲۱۹۹
- نکته دوم: چند گزارش مهم از «سیر أعلام النبلاء» ۲۲۰
- مقدمه فصل چهارم ۲۳۱
- پیشینه نگارش مقتل ۲۳۲
- دلیل اول: قانون منع تدوین حدیث ۲۳۲
- دلیل دوم: دوران سخت شیعه و تقیه ۲۳۳
- مقتل نگاری ۲۳۶
- مبحث اول: کلیات مقتل خوانی ۲۳۶
- نکته اول: متصدیان نگارش تاریخ ۲۳۷
- نکته دوم: ظن به صحت ۲۳۷
- نکته سوم: خطوط قرمز روضه خوانی ۲۳۷
- نکته چهارم: زبان حال و شرایط آن ۲۳۸
- مبحث دوم: اهمیت مقتل ۲۴۰
- مبحث سوم: بررسی قاعده تسامح در ادله سنن ۲۴۳
- نکته اول: معنای قاعده ۲۴۴
- نکته دوم: گستره قاعده ۲۴۴

۲۴۵ نکته سوم: تنها کتاب قطعی الصدور
۲۵۱ مبحث چهارم: نحوه برخورد بزرگان با مقاتل
۲۵۳ مبنای علامه مجلسی <small>رحمته الله</small> در نقل مقتل
۲۵۷ معرفی اجمالی برخی از مقاتل
۲۵۸ بخش اول: مقاتل مستقل
۲۵۸ مقتل اصبح بن نباته (متوفای قرن دوم)
۲۶۰ مقتل ابو مخنف (متوفای ۱۵۷ قمری)
۲۶۱ مقتل هشام بن محمد بن سائب کلبی (متوفای ۲۰۵ قمری)
۲۶۲ مقتل محمد بن عمر واقدی (متوفای ۲۰۷ قمری)
۲۶۳ مقتل نصر بن مزاحم (متوفای ۲۱۲ قمری)
۲۶۳ مقتل محمد بن ابی دنیا (متوفای ۲۸۱ قمری)
۲۶۴ مقتل ابواسحاق ابراهیم ثقفی (متوفای ۲۸۳ قمری)
۲۶۵ مقتل ابو سهل نوبختی (متوفای ۳۱۱ قمری)
۲۶۶ مقتل شیخ صدوق (متوفای ۳۸۱ قمری)
۲۶۷ مقتل خوارزمی (متوفای ۳۱۷ قمری)
۲۶۸ مقتل ابن نساء حلی (متوفای ۶۸۰ قمری)
۲۶۸ مقتل ابن بخشی (متوفای ۹۰۰ قمری)
۲۶۸ مقتل کاشفی (متوفای ۹۱۰ قمری)
۲۶۹ مقتل بلامعی (متوفای ۹۳۸ قمری)
۲۶۹ مقتل بحر العلوم (متوفای ۱۲۸۹ قمری)
۲۶۹ مقتل فرهاد میرزا (متوفای ۱۳۰۵ قمری)
۲۷۰ مقتل شیخ عباس قمی (متوفای ۱۳۵۹ قمری)
۲۷۱ مقتل عاملی (متوفای ۱۳۷۱ قمری)
۲۷۱ مقتل کاشف الغطاء (متوفای ۱۳۷۳ قمری)
۲۷۲ مقتل مقرّم (متوفای ۱۳۹۱ قمری)
۲۷۲ مقتل کعبی (متوفای ۱۳۹۴ قمری)
۲۷۳ مقتل شبّر (متوفای ۱۴۰۲ قمری)
۲۷۳ مقتل محمودی (متوفای ۱۴۲۷ قمری)
۲۷۴ مقتل «مع الרכب الحسيني من المدينة إلى المدينة»
۲۸۰ بخش دوم: مقاتل ضمنی
۲۸۰ ۱. مقتل دینوری (متوفای ۲۸۱ قمری)
۲۸۰ ۲. مقتل یعقوبی (متوفای ۲۹۲ قمری)

۳. مقتل طبرانی (متوفای ۳۶۰ قمری) ۲۸۱
۴. مقتل سبط ابن جوزی (متوفای ۶۵۴ قمری) ۲۸۲
۵. مقتل جمال الدین مزّی (متوفای ۷۴۳ قمری) ۲۸۳
۶. مقتل ذهبی (متوفای ۷۴۸ قمری) ۲۸۳
۷. مقتل ابن کثیر (متوفای ۷۷۴ قمری) ۲۸۳
۸. مقتل حائری (متوفای قرن دهم) ۲۸۴
۹. مقتل قرشی (متوفای ۱۴۳۳ قمری) ۲۸۴
- نکات پایانی ۲۸۵
- نکته اول: روش صحیح برخورد با مخالفین ۲۸۵
- نکته دوم: ادب و قوت استدلال شیعه ۲۸۵
- نکته سوم: گفتگو با علامه سید مرتضی عسکری علیه السلام درباره زیارت عاشورا ۲۸۶
- مقدمه فصل پنجم ۲۹۱
- سوال اول: علت اقامت طولانی امام حسین علیه السلام در شهر مکه ۲۹۲
- نکته اول: بُعد رسانه ای ۲۹۲
- نکته دوم: دشمنان مکی ۲۹۳
- سوال دوم: علت همراهی زنان و کودکان با امام حسین علیه السلام ۲۹۶
- نکته اول: قیام آگاهانه ۲۹۶
- نکته دوم: احتمال گروگان گیری و شکنجه توسط امویان ۲۹۸
- نکته سوم: علت پافشاری خانواده سیدالشهدا علیهم السلام برای همراهی ۳۰۰
- سوال سوم: علت عدم حضور عبدالله بن عباس در کربلا ۳۰۱
- نکته اول: عدم تقاضای صریح سیدالشهدا علیه السلام ۳۰۳
- نکته دوم: عدم رد ابن عباس توسط اهل بیت علیهم السلام ۳۰۴
- نکته سوم: نابینا بودن ابن عباس ۳۰۴
- نکته پنجم: نامه شدید اللحن ابن عباس به یزید ۳۰۸
- سوال چهارم: علت عدم حضور محمد بن حنفیه در کربلا ۳۱۰
- نکته اول: شنیدن خبر شهادت ۳۱۱
- نکته دوم: ولایت مداری محمد بن حنفیه در مناظره با عبدالله بن زبیر ۳۱۳
- نکته سوم: بیماری محمد بن حنفیه و عدم حضور در کربلا ۳۱۶
- سوال پنجم: علت عدم حضور عبدالله بن جعفر در کربلا ۳۱۷
- نکته اول: شخصیت جناب عبدالله بن جعفر ۳۱۸
- نکته دوم: عذر داشتن عبدالله بن جعفر ۳۱۸

فهرست مطالب / خ

نکته سوم: موضع گیری عبدالله بن جعفر ۳۲۰

سوال ششم: تاریخچه و حکم روزه گرفتن در روز عاشورا ۳۲۱

کتابنامه ۳۲۳

www.ketab.ir

مقدمه مؤلف

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على خير خلقه

و أفضل بيته محمد بن عبدالله و على أهل بيته الطاهرين عليهم السلام

سَيِّدِ الْاِمَامِ الْحُجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ الْعَلِيِّ رُوحِي و ارواح العالمين له الفداء.

کتاب «مقتل شناسی، اصول، تاریخچه و راه های استقبالی به مقاتل» مجموعه درس های عاشورایی است که سالیان گذشته، به دعوت حوزه علمیه اصفهان و برای جمعی از نخبگان فاضل و محقق، طی ده جلسه تدریس گردید. الحمدلله این دروس منشأ برکات و آثار مشهودی بود و با استقبال فراوان علاقه مندان مواجه شد. محور بحث، آشنایی با کتب مقتل، شیوه ها و اصول نقل مقاتل و نیز دیگر مباحث مرتبط با این موضوع مهم البته علی سبیل الاستطراد بود.

پس از مدتی اطلاع یافتم یکی از شاگردانم، جناب حجت الاسلام حمیدرضا بیگدلو که شرکت فعال و جدی در درس خارج کلام ما دارند با تلاش فراوانی دروس مذکور را پیاده سازی، تقریر و تنظیم کرده اند. اینجانب پس از مطالعه و افزودن پاره ای از اضافات، انصافاً آن را تقریری خوب، ارزشی و مفید به ویژه برای طلاب و محققین گران قدر، خطبای محترم، ذاکرین اهل بیت علیهم السلام و شاعران آئینی یافتم، لذا ضمن تقدیر و تشکر از این محقق

گرامی، مؤسسه ولاء صدیقه کبری علیها السلام و وظیفه چاپ و نشر آن را بر عهده گرفت تا خدمتی ناچیز به ساحت قدسی سیدالشهدا علیها السلام انجام گرفته باشد.

امیدوارم خداوند بر توفیقات این دانش‌پژوه تلاش‌گریزاید و از اجر و پاداش این اقدام به ساحت قدسی سیدالشهدا علیها السلام بهره‌مند گردد و تألیفات مهم و تحقیقات ارزشی دیگری را به ثمر برساند و ما نیز کماکان از توفیق خدمت به آستان مقدس سیدالشهدا علیها السلام بهره‌مند گردیم ان شاء الله.

همچنین از محقق فاضل حجت‌الاسلام حسن بلقان آبادی که این اثر را با دقت ارزیابی و تصحیح علمی کردند، کمال تشکر و سپاس را دارم.

نجم الدین طبسی

قم مقدس

۳ ذی‌الحجه ۱۴۴۳ قمری

برابر با ۴/۱۴۰۱ شمسی

مؤسسه ولاء صدیقه کبری علیها السلام

www.ketab.ir

مقدمه محقق

بسم الله الرحمن الرحيم

السلام عليك يا أبا عبد الله و على جدك و أبيك و أمك و أخيك و على الأئمة من بنيك و على المستشهدين معك.

قرنها از واقعه‌ی کربلا می‌گذرد، این داغ عظیم هر سال غمی تازه بر دل و جان شیعیان به عنوان پیروان کلام قرآن و عترت وارد می‌کند. امام سجاد علیه السلام گوشه جگرسوزی از آن مصیبت بزرگ را هنگام ورود به شهر کوفه در جمع مردمی که برای تماشای کاروان اسرا ایستاده بودند، این‌گونه بیان فرمود:

ای مردم! هر کسی مرا شناخت، می‌داند من چه کسی هستم، ولی کسانی که من را نشناختند، بدانند من علی فرزند حسین علیه السلام هستم، همان لب‌تشنه‌ای که بدون هیچ جرم و گناهی کنار شط فرات سر بریده شد. من فرزند کسی هستم که حرمتش شکسته، اموالش غارت و خانواده‌اش به اسارت گرفته شد. من فرزند کسی هستم که او را با شکنجه و اذیت و آزار به شهادت رساندند.^۱

۱. «أيا الناس! من عرفني فقد عرفني و من لم يعرفني فأنا علي بن الحسين المذبوح بشط الفرات من غير ذحل و لاترات أنا ابن من انتهك حریمه و سلب نعيمه و انتهب ماله و سبي عياله أنا ابن من قتل صبراً، فكفى بذلك فخراً». الملهوف علی قتلى الطفوف: ص ۱۹۹.

پس از عاشورا، با هدایت ائمه علیهم السلام مجالسی به یاد امام حسین علیه السلام شکل گرفت. این جلسات توانست با تبیین جنایاتی که به دست پلیدترین آحاد بشریت رخ داد و همچنین تشریح مظلومیت فوق العاده امام حسین علیه السلام نقش مهمی در بیزاری جستن از دشمنان قرآن و عترت و ازدیاد محبت و پیوند قلبی مردم با اهل بیت علیهم السلام ایفا نماید. جلساتی که با بهره گیری از اصول اسلامی و تبیین حقایق صحیح و مستند دینی به عنوان نشستی علمی معرفتی تشکیل می شد.

ناگفته پیداست بهره برداری حداکثری از ظرفیت عظیم مجالس حسینی منوط به برقراری پیوندی عمیق میان عقل و احساس است. ذکر مصیبت و بیان روضه های اهل بیت علیهم السلام بعد عاطفی و احساسی این جلسات را به بهترین وجه ممکن تأمین می کند؛ لذا موضوع مهم «مقتل جوانی مقتل شناسی و مقتل پژوهی» به عنوان رکن اصلی این محافل باید بیشتر مورد بررسی و ذکر قرار گیرد.

آذرماه سال ۱۳۹۵ شمسی به همراه عده ای از طلاب فاضل حوزه علمیه تهران، نشستی علمی در یکی از مساجد مرکز شهر برگزار کردیم تا تعدادی از افراد شرکت کننده با استماع صوت تدریس اساتید تراز اول در موضوعات مختلف ضمن ارائه گزارشی از محتوای بحث ها، جزوه مکتوبی نیز برای استفاده دیگران تهیه نمایند. هر کدام از دوستان عهده دار استماع و نکته برداری و ارائه موضوعی شد. من نیز موضوع خودم را درس «مقتل شناسی» استاد گران قدر آیت الله نجم الدین طبسی روحی فداه که در جمع تعدادی از طلاب حوزه علمیه اصفهان در حدود ده جلسه ایراد فرموده بودند، انتخاب کردم. از همان آغاز استماع صوت ها، کثرت مطالب و تحلیل های دسته اول و شنیده نشده، شیرینی بیان و تسلط و احاطه کم نظیر معظم له بر مصادر علمی و خلوص و ارادت قلبی ایشان به حضرات اهل بیت علیهم السلام مرا مجذوب ایشان نمود. این اتفاق شعله ای را که از مدت ها پیش در قلبم بود، شعله ورتر کرد و با خود حدیث نفس می کردم: ای خدای مهربان بر

من منت‌گذار و مقدمات و امکان تحصیل در شهر مقدس قم و بهره‌مندی حضوری از اساتید فن در فقه، اصول، کلام و تاریخ را روزی ام‌گردان. بعد از مدتی در سال ۱۳۹۸ شمسی با عنایت ویژه خداوند برای ادامه تحصیل عازم شهر کریمه اهل بیت علیهم‌السلام قم مقدس شده و توفیق شرکت در درس خارج استاد بزرگوار آیت‌الله طیبی روحی فداه را پیدا نمودم. در یکی از جلسات خارج کلام پس از اتمام درس، خدمتشان عرض کردم، آیا بحث مقتل‌شناسی ادامه پیدا کرد؟

فرمودند، چند جلسه دیگر نیز به غیر از ده جلسه سابق برگزار شد. وقتی عرض کردم در گذشته جزوهای از مباحث شما تنظیم کرده‌ام، با مهربانی پدرا نه و از باب ذره‌پروری تشویق نمودند و امر فرمودند آنها را تکمیل و خدمتشان تقدیم نمایم. امثال امر نموده و عهده‌دار انجام این مسئولیت سخت اما شیرین گردیدم.

سیر آماده‌سازی آن جزوه مختصر که اکنون به شکل کتاب مبسوطی با نام «مقتل‌شناسی، اصول، تاریخچه و راه‌های دستیابی به مقاتل» در دستان پرمهر شماست، این‌گونه بود:

ا. پیاده‌سازی اولیه صوت دروس

ب. بازنویسی متون، منبع‌یابی و تکمیل برخی گزارش‌های تاریخی

ج. تحقیق پیرامون نکات مبهم و درج مطالب توضیحی در پاورقی

د. ترجمه روان متون عربی و ویرایش عبارات فارسی

ه. فصل‌بندی و چینش علمی آموزشی کتاب

انجام این امور از ابتدا تا بثمر رسیدن اثر، حدود ۳ سال طول کشید و در هر بخش وقتی تحقیق به نقطه‌ای مشخص می‌رسید با ارائه متن مکتوب به حضرت استاد، ایشان ضمن تکمیل و تصحیح مطالب، نکات راهگشایی برای ادامه بحث بیان می‌فرمودند. این سیر تا رسیدن به نتیجه مطلوب ادامه داشت.

پیشینه تحقیق

پیرامون مبحث مقتل شناسی، اقداماتی به صورت مستقل یا در ضمن مباحث عاشورا و امام حسین علیه السلام به شکل کتاب، جزوه یا مقاله انجام گرفته است. بخشی از این تحقیقات از این قرار است:

أ. کتابها

۱. «مع الركب الحسيني من المدينة إلى المدينة» تألیف آیت الله نجم الدین طوسی و جمعی از محققین. این مجموعه با بررسی دقیق بسیاری از وقایع عاشورا، نکات سودمند فراوانی در موضوع مقاتل ارائه می دهد و در واقع دانشنامه تحلیلی قیام سیدالشهدا علیه السلام است.
۲. «موسوعة المقاتل الحسينية» تا کنون سه جلد از آن توسط عتبه حسینی چاپ شده و مقاتل را مورد بحث و بررسی مفصل قرار داده است.
۳. «دانشنامه امام حسین علیه السلام» تهیه شده در دو مجلد و تحقیقاتی دارالحدیث در آغاز جلد اول با بررسی سیر زمانی نگارش مقاتل، نکات بسیار مفیدی ارائه نموده است.
۴. «تاریخ قیام و مقتل جامع سیدالشهدا علیه السلام» که به همت گروهی از تاریخ پژوهان و زیر نظر مرحوم حجت الاسلام استاد مهدی پیشوایی نگارش یافته و با بررسی تفصیلی بسیاری از وقایع عاشورا، نکات مهمی را مطرح نموده است.
۵. «ناگفته‌هایی از حقایق عاشورا» تألیف آیت الله سیدعلی میلانی نیز به جریاناتی که قصد مبارزه با مقتل سیدالشهدا علیه السلام داشتند، می پردازد.
۶. «تأملی در نهضت عاشورا» تألیف آقای رسول جعفریان، با نگاهی تاریخی و در برخی موارد تحلیلی انتقادی به بررسی تحریفات عاشورا و علل آن پرداخته و تعدادی از کتابهای مقتل را مورد نقد قرار داده است.

۷. «پژوهشی در مقتل های فارسی» تألیف آقای محمدعلی مجاهدی با بررسی پیشینه مقتل نگاری، مقاتلی را که به زبان فارسی نوشته شده، معرفی نموده است.
۸. «جریان شناسی تاریخی قرائت ها و رویکردهای عاشورا با تأکید بر مقاتل» تألیف آقای محسن رنجبر با بررسی سیر نگارش مقاتل و تقسیم بندی مقاتل، مطالب قابل توجهی ارائه نموده است.
۹. در نرم افزار رایانه ای «مقتل الحسین (علیه السلام)» تولید مؤسسه تحقیقاتی نور، متن ۱۰۰ عنوان کتاب در ۴۹۰ جلد درباره امام حسین (علیه السلام) و واقعه عاشورا، مشتمل بر مهم ترین منابع مقتل امام حسین (علیه السلام) جمع آوری شده که در واقع زمینه پژوهش مقتل پژوهان را آماده کرده است.

ب. مقالات

۱. «مقتل نگاری شیعیان در آثار تاریخی» تألیف آقای محمدجواد یاوری. این نوشتار تلاش دارد تا با مراجعه به منابع فهرست نویسی عالمان شیعه از جمله نجاشی و شیخ طوسی به گردآوری و شرح حال و شخصیت مقتل نگاران شیعه از آغاز تا پایان قرن پنجم هجری پردازد.
۲. «مقتل و مقتل نگاران» تألیف مرحوم محمدجواد صاحبی. این مقاله به دنبال معرفی مهم ترین آثار مقتل نگاری معاصر شیعه است. نویسنده در این مقاله با دیدی انتقادی مقاتل را مورد بررسی قرار داده است.
۳. «سیر تکاملی مقتل نگاری با تکیه بر مقتل نگاران اصحاب امامان معصوم (علیهم السلام)» تألیف آقای حسین حسینیان مقدم. این مقاله مقتل نگاری را با رویکردی علمی تحلیلی تا قرن سوم و با تکیه بر نقش اصحاب امامان شیعه (علیهم السلام) بررسی نموده است.

امتیازات کتاب حاضر

با وجود تلاش‌هایی که در زمینه مقتل شناسی و موضوعات مرتبط با آن صورت گرفته، هنوز جای خالی اثری جامع که بتواند با ارائه تصویری نسبتاً کامل از مباحث مربوط به مقتل، پاسخگوی سؤالات و ابهامات و تبیین‌کننده اصول حاکم بر آن باشد، احساس می‌شود؛ لذا اثر پیش رو، حائز امتیازاتی از این قرار است:

- ا. بررسی مقتل و علل اهمیت آن.
 - ب. بررسی تحلیلی رویکرد شیعه در نقل مقتل.
 - ت. تبیین جریاناتی که با نقل مقتل مبارزه کردند.
 - ث. بحث و بررسی پیرامون معیار اعتبارسنجی مقاتل از منظر شیعه.
 - ج. بررسی تحلیلی انتقادی مهم‌ترین منابع عامه با تکیه بر نقل مقتل.
 - ح. بررسی تحلیلی انتقادی اصول جرح و تعدیل عامه در مورد مقتل.
 - خ. بحث و بررسی از قاعده «سنن» در ادله سنن» و نقش آن در نقل مقتل.
 - د. بحث و بررسی پیرامون راه‌های دستیابی به مقاتل همراه با ارائه شواهد تاریخی.
 - ذ. ارائه الگو برای مقتل خوانی و معین نمودن خطوط قرمز روضه و زبان حال.
- در پایان بر خود واجب می‌دانم از استاد بزرگوارم آیت‌الله نجم‌الدین طبسی که با صرف وقت بسیار و دقت فراوان و پیگیری مداوم، همچون پدری دلسوز، در این تقریر راهنما و مشوقم بودند، تقدیر و تشکر نمایم. همچنین از استاد گرامی حجت‌الاسلام بلقان‌آبادی که با ویرایش علمی کتاب، بر اتقان آن افزودند، صمیمانه قدردانی می‌کنم.
- سعی نمودم این قلیل را با وضو، رو به قبله و همراه با اشک چشمانم بنویسم، به این امید که مورد قبول مولای دوسرا حجت بن الحسن العسکری علیه السلام قرار گیرد.

حمیدرضا بیگدلو

قم مقدس

تیرماه ۱۴۰۱ شمسی

ذی الحجه ۱۴۴۳ قمری